

Pristatyta kraštiečių Astos Kupčinskaitės-Ryklienės knyga „Tarkų pilis. Žodynas pastabumui“

Rita GELŪNIENĖ
„Šilo“ progimnazijos
direktoriaus pavaduotoja
ugdymui

„Šilo“ progimnazijos mokiniai noriai įsijungė į Ukmergėje vykstančius Lietuvių kalbos dienų sostinės renginius, kūrybiškai paaiškindami, kaip jie supranta kalbą, dalyvaudami konkursuose. O vieną saulėtą gegužės popietę septintokai, kiti mokyklos bendruomenės nariai susitiko su kraštiečiu, humanitarinių mokslų daktare Asta Kupčinskaitė-Rykliene. Virtualaus susitikimo metu buvo pristatyta jos knyga „Tarkų pilis. Žodynas pastabumui“, sužaistas interaktyvus pastabumo protmūšis.

Žodyno kūrėja – įvairių knygų, keliasdešimties straipsnių lingvistikos ir retorikos klausimais autorė ir sudarytoja, konferencijų pranešėja, interneto kalbos tyrimo Lietuvoje pradininkė. 2002 m. ji įsteigė Kalbos ir komunikacijų centrą ir iki šiol yra jo direktorė. O „Šilo“ mokyklos bendruomenei ji yra MŪSŲ ASTA – pirmosios laidos abiturientė, kasmet čia atvykstanti įteikti apdovanojimus „Tikslas ir prasmė“ baigiamųjų klasių mokiniams. Šią nominaciją Kalbos

ir komunikacijų centras įsteigė 2008 metais.

Paprašyta papasakoti, apie kokią Tarką kalbama įdomiame žodyne, A. Kupčinskaitė-Ryklienė pirmiausiai pristatė Kalbos ir komunikacijų centrą, kuriame verda 3 rūšių darbai: tekstų kūrimas, vertimas ir redagavimas. Ji pabrėžė: labai svarbu, kad kiekvienas tekstas skaitytojui būtų aiškus, parašytas be kokių nors nemalonių klaidų. Autorė mokiniams paaiškino žaismingą „musės ir dramblio“ taisyklę: rašant dėl kokios nors priežasties apsirinkama viena

KALBOS IR
KOMUNIKACIJŲ
CENTRAS

Tekstų kūrimas Vertimas Redagavimas

raidele („musė“), o išspausdintame tekste ji tampa... „drambliu“, pvz. lavos aparatas (turi būti k a – v o s), citrusiniai vaisiai (turi būti v a i s i a i). Žodyno autorė priminė, kad tokių atvejų kompiuterinės rašybos tikrinimo programos nefiksuoja.

Visi į šį žodyną sudėti žodžių supainiojimai yra tikrai rasti įvairiuose tekstuose. Renginio viešnia patarė visada atidžiai patikrinti rašomą tekstą, kol „musė“ nepavirto „drambliu“.

Mokiniai noriai dalyvavo pastabumo protmūšyje. Varžmės įrodydamos, kaip atidžiai mes

skaitome, kokias svarbias informacijos detales prisimename. Štai čia ir paaiškėjo, kad knygos negali būti su minkštais veršeliais (turi būti v i r š e l i a i s)... Tekste esantis žodžio supainiojimas būna labai apgaulingai „pasislėpęs“, todėl protmūšio tarpiniai rezultatai vis keitėsi, kol neišaiškėjo pastabiausio dalyvio. Tiesa, teko savo akylumą rodyti ne tik kalbos klausimais, bet ir prisimenant Ukmergės herbo detales ar mokyklos gyvenimo aktualijas. Na, o pastabumo protmūšio nugalėtojams žodyno autorė dovanojo savo knygas (tą dieną, žinoma, virtualiai), kurios bus įteiktos mokslo metų pabaigos šventės metu.

Žodyno pristatyme dalyvavęs progimnazijos direktorius Darius Kaplūnas pasidžiaugė įdomiu renginiu, padėjo viešniai ir azartiškiems protmūšio dalyviams. Pastabumo besimokančiam žmogui labai reikia. Išsiugdę jį rašysime apie Trakų futbolininkus (ne Tarkų), o tikrindami parašytą tekstą pastebėsime paliktus apsirinkimus.

Smagu, kai į mokyklą grįžta mokiniai. Smagu, kai bendrauja tie, kurie turi karjeros kūrimo patirties, bei tie, kurie dar visko mokosi.

Padėka už Lietuvių kalbos dienų organizavimą

Gegužės 7 d. Valstybinė lietuvių kalbos komisija (VLKK) jau septintą kartą įteikė apdovanojimus už reikšmingus darbus lietuviškos terminijos kūrimo, mokslo kalbos puoselėjimo ir visuomenės kalbinio švietimo srityse. Dėl pandemijos Lietuvos mokslų akademijos ir Valstybinės lietuvių kalbos komisijos organizuojamas Lietuvių kalbos dienų baigiamasis renginys šiemet vyko nuotoliniu būdu.

Jį pradėdamas VLKK pirmininkas Audrys Antanaitis sakė, kad, nepaisant laikmečio sunkumų, stengiasi išlaikyti pasididžiavimo atmosferą ir nusipelnčius žmones apdovanoti už reikšmingus darbus.

Skulptūrėlės „Sraigė“ (autorius Rokas Dovydenas) ir diplomai šiemet įteikti dviem laureatams: Vilniaus universiteto Gyvybės mokslų centro Biomokslų instituto prof. dr. Ernestui Kutorgai ir kraštotyrininkui, Kėdainių krašto vardyno tyrėjui ir populiarintojui, kalbinio švietimo organizatoriui Rytui Tamašauskui.

VLKK pirmininko padėka už kūrybiškumą ir iniciatyvumą organizuojant „Lietuvių kalbos dienas 2021“ skirta Ukmergės rajono savivaldybės, šių metų Kalbos dienų sostinės, administracijos Personalo, civilinės metrikacijos ir dokumentų valdymo skyriaus vyriausiajai specialistei Daliai Ivaškevičienei.

Savivaldybės informacija

Poezijos šventė Vlado Šlaito viešojoje bibliotekoje

Vlado Šlaito viešojoje bibliotekoje gegužės 22 d. vyko poezijos šventė „Gimtųjų žodžių apkabintas, aš gyvas kalboje“ (Justinas Marcinkevičius).

Renginio metu buvo paskelbti poezijos konkurso, skirto gimtajai kalbai, rezultatai, apdovanoti jo dalyviai.

Renginį pavadinti „Gimtųjų žodžių apkabintas, aš gyvas kalboje“ buvo sumanyta dar metų pradžioje, kai Ukmergė buvo pa-

skelbta Lietuvių kalbos dienų sostine. Planuojant šiai progai skirtus renginius, Vlado Šlaito viešoji biblioteka drauge su Ukmergės literatų draugija pakvietė kraštiečius poetus, literatus išbandyti jėgas gimtajai kalbai skirtame konkurse.

Jis sulaukė didelio dėmesio. Savo eiles siuntė profesionalūs kraštiečiai poetai ir poezijos mėgėjai, senjorai ir moksleiviai. Atsiųsta net devyniolikos autorių kū-

ryba! Jauniausi konkurso dalyviai – Taujėnų gimnazijos mokiniai – šeštokas Antanas Volungevičius ir aštuntokė Goda Baravykaitė.

Konkursui skirti kūriniai buvo vertinti dviejose kategorijose.

Pirmojoje kategorijoje laureatu pripažintas Vainius Bakas, antroji vieta atiteko Ričardui Šileikai, trečioji – Gretai Narbutei.

Antrosios kategorijos nugalėtoja tapo Zuzana Stunžėnienė, antją vietą pelnė Rasa Jakiūnaitė,

trečiąją – Leonora Jankeliūnienė.

Visiems konkurso dalyviams įteiktos savivaldybės mero Rolando Janicko padėkos, konkursą globojusios mero pavaduotojos Agnės Balčiūnienės ir Vlado Šlaito viešosios bibliotekos prizai, šventę savo dainomis papuošė atlikėjų Loretos Juozapavičiūtės-Talutienės ir Gustės Mackonytės dainos bei gėlių žiedai.

Vlado Šlaito viešosios
bibliotekos informacija

Tad kalbėkime tik dideliais ir labai švariais žodžiais

Zita KRIAUCIŪNIENĖ
Buvusi lituanistė, Želvos
gimnazijos muziejaus vadovė,
Ukmergės rajono Garbės pilietė

Yra mūsų muziejaus Želvos krašto istorijos skyriuje toks senas rankraštis, pavadintas „Žaizdos Želvos mūsų“. Kaip viena iš šio teksto kūrėjų, prisimenu 1989 metų pavasarį, mokykloje įsikūrusią Sąjūdžio grupę (ją sudarėme 3 pedagogės, 2 kultūros darbuotojos ir tuomet tik ką atvykęs kunigas Petras Avižienis). Niekur savo grupės neviešinę, neregistravę, bet įgiję želviečių pasitikėjimą dirbo me patylikais, be šūkių ir skambių kreipinių. Mūsų rūpestis buvo sakyti žmonėms tiesą – atverti praėjusios žaizdos, kviešti į skaidresnę kasdienybę, prasmingesnę gyvenimą, dvasinį Atgimimą. Būtent per šį laikraštuką kėlėme blogybes, skleidėme gerų jausmų atsinaujinimo, rimties, susitelkimo, dėme-

Z. Kriaučiūnienė.

singumo vaikams, tautinei mokyklai, tikroms gyvenimo vertybėms idėjas. Vienas trečio numerio teks-

tas sukėlė norą pasidalinti mintimis apie mūsų gimtąją kalbą. Tiesa, jis skamba ne itin maloniai, bet tuomet, Atgimimo metais, mes kvietėme valyti, švarinti mūsų kalbą štai tokiu kreipiniu: „Tavoji kalba, želviet! Kartu su Motinos pienu tu įtraukei į save jos lūpų krutėjime LIETUVIŠKĄ ŽODĮ. MAMA – išmokai pirmąjį žodį. O JI išmokė tave tarti AČIŲ, DĖKUI, ATSIPRAŠAU ir dar daug kitų gražių žodžių. Ir niekad nemokė JI tarti tų bjaurių rusiškų keiksmažodžių, prasidedančių raidėmis b, ch, j ir kitomis. Ir jeigu tu gimei iš Motinos, jeigu tu turi savo senele, seseris, mylimąją – kaipgi tu gali teršti jų vardą bjauriais keiksmažodžiais, žemindamas jas?! Juk tikrai neišdrįstum apnuoginti save minios akivaizdoje? O gal galėtum

mūsų miestelį pereiti be rūbų? Juk vartodamas vulgarus, žmogaus kūno dalis primenančius žodžius tu nurengi save, savo artimą... Tu drąsiai keikiesi visur – gatvėje, autobuso stotelėje, parduotuvėje, netgi namuose, girdint vaikams, ir prie stalo... Ar yra tau vieta, kur tu nebjaurotum mūsų gražios kalbos? NUSTOK KEIKTIS, LIETUVI! Juk yra lietuviškų žodžių, kuriais galima išreikšti savo pyktį, nepasitenkinimą, pagiežą!“

Praėjo daugiau nei 30 metų. Toks kreipimasis gal jau nebebūtų aktualus, bent mūsų gimnazijai, kur gimtosios kalbos mokymui skiriamas ypatingas dėmesys. Kasmet rengiamos lietuvių kalbos savaitės, talentingiausių moksleivių TOP-10, ne kartą buvo renkamas ir „lietuviukas“ (geriausiai lietuviškai kalbantis ir rašantis moksleivis), „metų gimnazistas“ irgi turi būti gražiai, kultūringai kalbantis mokiny, o „klasė be ža-

lingų įpročių“ – kurioje nesigirdi keiksmažodžių. Vyko ir Poezijos laureatų rinkimai, o seniau – net ir Kalbos šventės. Mažesnieji mėgsta Gražiausio lietuviško žodžio rinkimus, o muziejaus bičiuliai yra kvietę net mokyti lietuviškų keiksmų, kultūrinių pravarų žodžių...

O šiandien žvalgoms plačiau. Vis tik skaudu, kad viešose erdvėse – per televiziją, viešuose pasisakymuose, pokalbiuose įžvelgiame ir „paveldo“ – rusų kalbos pėdsakų, kitų teršalų. Pirmiausia, jungtukų „jeigu“ ir „kad“ vartojimo klaida, kai prie jų šliejama keiksmažodžio bendraties forma, pvz., „jeigu kalbėti apie ligonio būklę“ (taisome „jeigu kalbėtume...“), arba „kad suprasti tekstą, reikia į jį įsigilinti“ (taisome „kad suprastume“). Ryškiausias taisyklingos vartosenos pavyzdys – mūsų tautosaka, pvz., „Skrisčiau skrisčiau, kad galėčiau, ilgas kojas kad turėčiau“, arba „Jei atsikeltų – dangų paremtų, jei prašnekėtų – daug pasakytų“. Tad mokykimės iš jos.

(Nukelta į 9 psl.)

Tad kalbėkime tik dideliais ir labai švariais žodžiais

(Atkelta iš 8 psl.)

Perdaug įsibrovęs į mūsų kalbą ir rusiškasis „v polne“ („pilnai“) Vartojame šį prieveiksmį ne visada tinkamai, pvz., „aš tave pilnai suprantu“, „mano vaikai materialiai pilnai aprūpinti“. Būtų geriau lietuviškas įvardinis prieveiksmis „visiškai“. Reikėtų vengti ir junginio „kas liečia“ (rus. „čto kasajet-sa“), pvz., „kas liečia šeimas, tai“, turėtume sakyti „kai dėl šeimų“.

Dėl kitų mūsų pastebėjimų galima būtų ir pasiginčyti, bet štai sveikinimo tekste radę „širdingai sveikiname“ galėtume sunerimti, suabejoti, nes „širdingas“ – tai ne tik „nuoširdus“, bet daugiau „staigus, ūmus, įširdęs“, taigi geriau vartoti „nuoširdžiai“, ką dažniausiai ir pastebime. Atsargiai reikėtų vartoti ir būdvardį „tamprūs“ (kalbant apie žmonių grupių bendrystę), pvz., „mus su broliais latviais sieja tamprūs ryšiai“. Juk „tamprus“ – tai ir „besitempiantis, elastingas, galintis įsitempti, o gal ir nutrūkti“, tad tokiu atveju geriau vartoti „glaudus, tvirtas“...

Dar viena abejonė dėl junginio „tėveliai ir vaikai“. Gal ir viskas čia gerai, bet kažkaip atrodo keistokai. Kas mažesni, malonesni? Mums atrodo, kad vaikai, vaikeliai. Mes juos mylime labiau nei „tėvelius“, kuriuos ne visada tikėtų taip vadinti... O jeigu „tėvelis“ žiaurus, piktnaudžiauja alkoholiu, kelia ranką prieš vaikus, jų mamą?

Tai gal vadinkime „šeima, tėčiai ir mamos, tėvai“? Gal palikime „tėvelį“ vaikams – tegu jie taip vadina, jeigu jis vertas. Ir žinoma, kad „tėvelių“ yra daug, o „tėvų“ – mažiau. Tai gal ir visus vadinkime „tėveliais“? Tik tada nelabai kartu tiktų „vaikai“.

Dar vienas pastebėjimas – dėl švietimo sistemoje vartojamo termino „prailgintos dienos grupė“. Tai apie vaikų grupes, kurios ugdomos ilgiau, po pamokų. Diena gali būti ilgesnė arba trumpesnė, bet „prailginta“ ji tikrai negali būti. Ar galima dieną prailginti? Neįsivaizduojame, kas galėtų tai padaryti. Yra tokia lietuviška pasaka „Kaip ponas dieną ilgino“, bet tikrai neprailgino... Tad vaikų popamokines grupes vadinkime „ilgesnės dienos grupėmis“.

Štai tokie pamąstymai apie mūsų gražiąją gimtąją lietuvių kalbą kilo po to Želvos sąjūdiečių grupės mažo laikraščio „Žaizdos Želvos mūsų“ pavartymo ir prisiminimų, kaip mes gaivino kalbą kasdieninę. O savo mintis norisi užbaigti pratęsiant rašinio pavadinimo iš poeto Justino Marcinkevičiaus eilių pakartojimu:

*„Žodžiai, kaip ir daiktai,
atšimpa ir nusinešioja,
Juos reikia galsti, o prieš
išstariant – dulkes nušluostyti,
Kaip nušluostom jas nuo
paveikslų.“*

*Tad kalbėkim tik dideliais ir
labai švariais žodžiais.“*

Užs. Nr. 0019050

Dviratininkai – labiausiai pažeidžiami eismo dalyviai

Prasidėjus intensyviai dviračių vairuotojų sezonui, VĮ Lietuvos automobilių kelių direkcija išanalizavusi 2018–2020 m. eismo įvykius ir apibendrinusi statistinius duomenis, atnaujino žuvusio dviračio vairuotojo paveikslą: 60–70 m. amžiaus vyras, kuris žuvo važiuodamas užmiesčio keliu rudenį ar vasarą, penktadienį arba pirmadienį, 18–21 val.

Pirmą kartą eismo įvykiuose žuvusio dviračio vairuotojo paveikslas buvo sudarytas išanalizavus 2015–2017 m. duomenis. Per pastaruosius trejus metus paveikslas keitėsi nedaug – žuvusiųjų amžius ir metų laikas liko tokie patys, keitėsi savaitės diena ir paros laikas, kada daugiausia žuvo dviračių vairuotojų.

Lietuvos kelių policijos tarnybos duomenimis, 2020 m. Lietuvos keliuose žuvo 15 dviračių vairuotojų (2019 m. – 11). Net 81 proc. eismo įvykių, kuriuose žuvo dviračių vairuotojai, įvyko valstybinės reikšmės keliuose. Daugiau nei pusė žuvusiųjų nevilkdavo liemenės su šviesą atspindinčiomis juostomis ir (ar) važiuojo techniškai netvarkingu dviračiu. Kelių direkcija, siekdama išsiaiškinti, kaip dažnai dar pasitaiko atvejų, kai dviratininkai per mažai rūpinasi savo saugumu: važiuoja be ryškiaspalvių ar reikalavimų neatitinkančių liemenių, saugos reikalavimų neatitinkančių dviračių, pradeda vykdyti projektą – dviračių vairuotojų stebėseną valstybinės reikšmės keliuose.

Pirmame šio projekto etape gegužės–birželio mėnesiais planuojama stebėti dviračių vairuotojus Klaipėdos, Tauragės, Telšių, Kauno, Šiaulių apskrityje mažesniuose miesteliuose, kaimo vietovėse, t. y. ten, kur dviratis yra gana populiarus susisiekimo priemonė, reikalinga nuvažiuoti į darbą, parduotuvę ar kt. Vėliau stebėseną bus vykdoma ir kitose apskrityse.

Dviratis yra patogi transporto priemonė, kuri naudojama ir laisvalaikiui praleisti, ir kaip susisiekimo priemonė. Deja, dviračių vairuotojai priklauso ir

labiausiai pažeidžiamų eismo dalyvių grupei, todėl ypač svarbu pasirūpinti saugumu – važiuoti techniškai tvarkingu dviračiu, o važiuojant važiuojamąja dalimi privaloma dėvėti ryškiaspalvę liemenę.

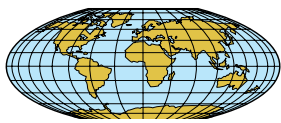
Stebėsenos rezultatai padės išanalizuoti situaciją ir tiksliau suplanuoti vietas, kuriose reikėtų suorganizuoti akcijas, skirtas dviračių vairuotojams. Akcijų metu dviratininkams bus primintos pagrindinės dviračių vairuotojų taisyklės, atsakyta į aktualius klausimus, suteiktos konsultacijos, kaip tinkamai paruošti dviratį kelionei.

Kelių direkcija primena, kad dėvėdamas ryškiaspalvę liemenę su šviesą atspindinčiais elementais ar turėdamas veikiančius baltos ir raudonos šviesos žibintus, kaip to reikalauja Kelių eismo taisyklės, dviratininkas užmiesčio kelyje tampa geriau pastebimas kitų transporto priemonių vairuotojams ne tik tamsiu paros metu, bet ir esant prastoms meteorologinėms sąlygoms ar netgi dieną skaisčiai šviečiant saulei.

Saugaus eismo ekspertai rekomenduoja visiems dviratininkams dėl jų pačių saugumo dėvėti šalmą. Kelių eismo taisyklės nustato, kad dviračio vairuotojas iki 18 metų, važiuodamas keliu, privalo būti užsidėjęs ir užsisėgęs dviratininko šalmą.

„G. Ž.“ inform.

PASAULIS IR MES

☉ **VIDUTINIS** mėnesinis bruto (neatskaičius darbuotojo mokesčių) darbo užmokestis šalies ūkyje (be individualiųjų įmonių) pirmą šių metų ketvirtį sudarė 1 517,4 Eur ir, palyginti su 2020 m. ketvirtuoju ketvirčiu, sumažėjo 0,4 proc.: viešajame sektoriuje vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis sudarė 1 616 Eur ir buvo 4,2 proc. mažesnis, privačiame – 1 473,3 Eur ir buvo 1,6 proc. didesnis. Vidutinis mėnesinis neto (atskaičius darbuotojo mokesčius) darbo užmokestis šalies ūkyje sudarė 966,5 Eur ir, palyginti su 2020 m. ketvirtuoju ketvirčiu, sumažėjo 0,1 proc.: viešajame sektoriuje jis sudarė 1 022,6 Eur ir buvo 3,5 proc. mažesnis, privačiame – 941,4 Eur ir buvo 1,7 proc. didesnis. Realusis darbo užmokestis 2021 m. pirmą ketvirtį, palyginti su 2020 m. ketvirtuoju ketvirčiu, šalies ūkyje sumažėjo 1 proc.: viešajame sektoriuje sumažėjo 4,4 proc., privačiame sektoriuje padidėjo 0,8 proc.

☉ **IŠANKSTINIAIS** duomenimis, 2020 m. pabaigoje Lietuvoje 886 tūkst. asmenų gavo bent vienos rūšies pensiją. Pensijų gavėjų skaičius, palyginti su 2019 m., sumažėjo 13,9 tūkst. (1,5 proc.) ir sudarė 31,7 proc. visų šalies gyventojų (2019 m. – 32,2 proc.). Statistikos departamento duomenimis, su senatve susijusias pensijas (įskaitant netekto darbingumo (invalidumo) bei šalpos pensiją senatvės pensijos amžiaus gavėjams) 2020 m. pabaigoje gavo 660,4 tūkst. asmenų, arba ketvirtadalis šalies gyventojų. 1 tūkst. gyventojų teko 236 šių pensijų gavėjai. Su senatve susijusių pensijų gavėjų kategorijoje didžiausią dalį (93,3 proc.) sudarė valstybinio socialinio draudimo senatvės pensijų gavėjai. Per metus šios pensijos gavėjų padaugėjo 1,8 tūkst. (0,3 proc.) ir 2020 m. pabaigoje jų buvo 615,9 tūkst.

☉ **VALSTYBINĖS** mokesčių inspekcijos duomenimis, 2020–2021 metais 148 įmonės, gavusios subsidijas, skirtas nukentėjusiems nuo pandemijos, įsigijo prabangių automobilių, kurių kiekvieno vertė

viršijo 50 tūkst. eurų. Iš jų net 32 įmonės pirkė naujus „Bentley“, „Maserati“, „Porsche“, „Lamborghini“, „Rolls Royce“ automobilius.

☉ **TELŠIŲ** apylinkės teismo Mažeikių rūmų teisėja atleido nuo baudžiamosios atsakomybės vaiką mirtinai partrenkusį Mažeikių ligoninės direktorių Sigitą Kaktį, pranešė portalas Lrytas.lt. Anot portalo, su nukentėjusiaisiais susitaikysiam S. Kakčiui teismas uždraudė vienus metus vairuoti transporto priemones ir patvirtino grafiką, pagal kurį Mažeikių ligoninės direktorius žuvusio vaiko artimiesiems atlygins likusią 60 tūkst. eurų neturtinės žalos dalį. 15 tūkst. eurų medikas vaiko tėvams geranoriškai jau buvo sumokėjęs iškart po nelaimės, nelaukdamas tyrimo baigties. Portalo teigimu, skirdamas bausmę teismas pažymėjo, kad S. Kakčio kaltė įvykyje nekelia abejonų, tačiau atsižvelgė į jo asmenybę, ją charakterizuojančius duomenis, į tai, kad byloje buvo nustatyta lengvinančių aplinkybių, o sunkinančių – nebuvo. Aštuonerių metų berniuko gyvybę nusinešusi avarija įvyko 2018 m. lapkričio viduryje Mažeikių rajone, kelio Anulynai–Tirkšliai atkarpoje ties Balėnos kaimu.

☉ **PER** metus Europoje be žinios dingsta apie 250 000 vaikų. Lietuvoje 2019 m. dingusių asmenų paieškos registre užregistruoti 3 615 vaikų dingimo atvejai, 2020 m. – 2 278. Per 2021 m. pirmą ketvirtį užregistruoti 279 vaikų dingimo atvejai. Dingę vaikai sudaro daugiau nei 74 proc. visų dingusių asmenų. Lietuvoje ir kitose Europos Sąjungos valstybėse narėse pagrindinė vaikų dingimo priežastis yra pabėgimas iš namų ar globos įstaigų. Dažnai bėga ne tik rizikos grupės vaikai, bet ir vaikai iš rūpestingų šeimų. Vaikai, priešingai nei manoma, bėga ne norėdami pasilinksinti ar maištauti, bet nuo juos slegiančių sunkumų.

☉ **EUROPOS** Parlamento ir ES Tarybos derybininkai susitarė dėl ES skaitmeninio COVID pažymėjimo, kuris palengvins keliones Europos Sąjungoje pandemijos metu. Šis pažymėjimas, kuris turėtų įsigalioti liepos 1 d., bus prieinamas tiek skaitmeniniu, tiek popieriniu formatu. Jis patvirtins, kad asmuo paskiepytas nuo COVID-19, jo testo rezultatas yra neigiamas arba jis yra persirgęs COVID-19. Dokumentas bus pripažįstamas visose ES valstybėse. ES skaitmeninio COVID pažymė-

jimo taisyklės galios vienus metus. Šis pažymėjimas netaps kelionės dokumentu ir sąlyga teisei keliauti ES.

☉ **LYČIŲ** lygybė kasmet tampa vis aktualesne tema pasaulyje ir skina kelią įvairiose srityse – moksle, valdžioje, darbe ir net bendrame visuomenės požiūryje. Šį pokytį atspindi ir Europos Sąjungos (ES) Lyčių lygybės indeksas – 2020 m. duomenimis pirmąją skandinavai, tuo tarpu Lietuva yra 22-oje vietoje iš 28. Vertinant bendrą šalies indeksą nuo ES vidurkio atsiliekame 11,6, o nuo pirmoje vietoje esančios Švedijos – 27,5 punkto. Lietuvoje moterų užimtumas nežymiai nusileidžia vyrų – pagal šį rodiklį tarp ES šalių užima antrą vietą po Švedijos. Tačiau Statistikos departamento duomenimis, 2019 m. vyrų ir moterų atlyginimų skirtumas Lietuvoje siekė 12,4 proc. ir buvo kur kas mažesnis nei ES vidurkis.

☉ **PASAULIO** meteorologijos organizacijos (WMO) paskelbtoje ataskaitoje teigiama, kad pagrindinė pasaulio temperatūros riba bus pasiekta per penkerius metus. Analizė grindžiama Jungtinės Karalystės meteorologijos tarnybos ir 10 šalių, įskaitant JAV ir Kiniją, klimato tyrėjų atliktu tyrimu. Jo duomenimis, vyrauja 40 proc. tikimybė, kad iki 2025 m. bent vieni metai bus 1,5 °C karštesni nei iki pramoninio laikotarpio. Apskaičiuota, kad pastarąjį dešimtmetį tikimybė, jog kuriais nors metais bus pasiekta 1,5 °C riba, buvo tik 20 proc. Naujausiais duomenimis, ši rizika siekia 40 proc.

☉ **SENTENCIJA.** „Pavyduolis – pats sau priešas, nes kenčia nuo blogio, kurį pats sukūrė“ (Moteskjė).

☉ **ANEKDOTAS I.** Interviu su milijonieriumi:
– Sakykit, kas jums padėjo užsidirbti tiek pinigų?
– Kantrybė, tik kantrybė!
– Bet mes juk žinome daugybę dalykų, kur jokia kantrybė nepadėtų. Tarkim, jei nešiotum vandenį rėtyje, tai kad ir kiek besistengtum, vandens neprineštum. – Kodėl gi ne? Tereikia sulaukti žiemos...

☉ **ANEKDOTAS II.** Padavėjas:
– Kava, arbata, alus, vynas?
Klientas:
– Keistas kokteilis, bet pabandyčiau!